

Beoordeling van de bachelorscriptie van Michaela Andrová, getiteld: Intertekstualiteit in de roman *Spijkerschrift* van Kader Abdolah.

Deze scriptie valt in twee delen uiteen: allereerst wordt in het theoretisch deel het verschijnsel Intertekstualiteit besproken, en vervolgens in het praktische deel toegepast op de roman *Spijkerschrift* van Kader Abdolah.

Het werkstuk bevat een zeer overzichtelijke indeling met een inleiding, vraagstelling, die in een zestal sub-vragen uitgesplitst is, en een conclusie. Tot slot een consequent opgestelde bibliografie en een bijlage van de interteksten in *Spijkerschrift*. Deze bijlage roept vragen op, waarover hieronder meer. Verder is voor een coherent systeem van literatuurverwijzingen gekozen, (overigens niet geheel volgens universele normen). De formele aspecten van de scriptie wijzen op zorgvuldigheid in de werkwijze. Het taalgebruik laat helaas vele fouten zien, met name ook in de zinsbouw, maar eigenlijk op alle gebieden.

Als hoofdvraag van haar scriptie zoekt Michaela antwoord op de vraag ‘op welke wijze en in hoeverre de roman *Spijkerschrift* beïnvloed is door andere teksten’. In een heldere uiteenzetting bespreekt zij op basis van literatuurwetenschappelijke handboeken de grote hoofdlijnen van het verschijnsel Intertekstualiteit en kiest voor een praktische toepassing het bekende werk over discours-analyse van Barbara Johnstone. Storend zijn de taalfouten als het begrip intertekstualiteit in het geding is. In de Inleiding staat de zin: ‘In de literatuur komt dit (=deze) tendens voor als een intertekstualiteit’, waarmee waarschijnlijk bedoeld wordt: ‘als het verschijnsel intertekstualiteit’. Ook uit de inleiding: ‘Bovendien is deze roman kenmerkend door een vaak voorkomende interteksten uit de twee culturen’ etc.

Methodisch gezien is het verhelderend, dat het theoretische deel besluit met een literaire analyse van *Spijkerschrift*, zodat er een duidelijke scheiding ontstaat met de analyse van de intertekstualiteit uit de tweede helft van de scriptie. De literaire analyse is adequaat, met name in de onderscheiding van de drie verschillende vertelsituaties in de roman in de drie onderdelen. Het onderzoek van thema en motieven is uiteindelijk overtuigend, maar rommelig en veel te intuïtief opgezet, omdat geen relatie aanbracht is tussen verhaalmotieven en bijpassende abstracte motieven. In een juiste werkwijze leidt het onderzoek van verhaalmotieven en bijpassende abstracte motieven tot een grootste gemene deler van het: grondmotief. Ik zou Michaela willen vragen voor de verdediging deze opbouw van het motievenonderzoek systematisch te demonstreren.

In het praktische deel van de scriptie laat de scriptieschrijfster zien, dat zij zich veel moeite geeft geen methodische fouten te maken in haar onderzoeksvragen. Haar centrale vraagstelling bestaat uit een hoofdvraag (1) naar de wijze waarop intertekstualiteit in de roman voorkomt en (2) in hoeverre deze interteksten de inhoudelijke en formele aspecten van de roman beïnvloeden. Vervolgens stelt zij nog 6 sub-vragen, alle voorzien van een hypothese. Gezien deze opzet verbaas ik mij over het feit, dat zij nogal terloops pas op p. 29 toevoegt, dat zij alleen interteksten zal onderzoeken, die in het boek expliciet aan de lezer met naam en toenaam gepresenteerd worden als een directe verwijzing naar een intertekst. In het theoretische deel is aan dit beperkend onderscheid geen aandacht besteed. Heeft Michaela zich gerealiseerd dat zij met deze beperking haar hoofdvraag nooit kan beantwoorden? Ik begrijp dat een onderzoek naar intertekstuele verwijzingen eindeloos kan zijn, maar nu wordt de niet expliciete verwijzing totaal genegeerd. Toch is enig zicht op dit type verwijzingen in *Spijkerschrift* nuttig, al is het maar vergelijkenderwijs. Ik wil Michaela vragen een steekproef te doen binnen een enkel hoofdstuk en te onderzoeken hoeveel niet-expliciete verwijzingen zij kan traceren.

In de analyses van deel twee doet Michaela zich verder kennen als een onderzoekster die stap voor stap te werk gaat. Michaela kondigt iedere stap die zij zet vooraf aan, en geeft tussentijds een samenvatting van de bevindingen, zodanig dat ik meermalen vreesde dat de inhoud hieronder enigszins zou gaan lijden. Zo komt zij in het kernhoofdstuk 3.3.4 over de rol en functie van de interteksten tot de (voor de hand liggende) conclusie dat de functie van de Perzische citaten is om voor de lezer de Perzische cultuur te verbeelden. De functie van de Nederlandse interteksten zou zijn te laten hoe hoofdpersoon Ismael de nieuwe cultuur tot zich genomen heeft. In de gehele scriptie noemt zij 10 Nederlandse en 24 Perzische verwijzingen, waarvan ze van elk type er één kiest. Gezien dit toch wel erg geringe corpus betwijfel ik, of het nodig was, van elk type verwijzing slechts één voorbeeld te kiezen. Waarom niet alle verwijzingen besproken? In de nuttige bijlage zag ik bijvoorbeeld verwijzingen naar Rutger Kopland, Slauerhoff die niet ter sprake kwamen. Dat roept de vraag op waarom juist deze schrijvers de ‘nieuwe cultuur’ verbeelden. Mijn slotvraag is of je voor alle expliciete Nederlandse interteksten wil aangeven welke functie zij innemen in de directe context waarin zij in de roman *Spijkerschrift* geplaatst zijn.

Alles overziend heb ik respect voor de methodische helderheid en koersvastheid, waarmee Michaela deze bachelorscriptie heeft geschreven. In de masterfase moet zij dan wel meer aandacht aan inhoudelijke verdieping geven.

Graag ken ik het judicium voldoende (3) aan deze bachelorscriptie.

E. J. Krol

(september 2014)

(Doc. E.J. Krol PhD)